

Locuinti'a Redactoluiru

Cancelari'a Redactiunii

Srat'a tragatorului
(Lövész-utca), Nr. 5.Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dintii regulari ai Federatiunii.
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Jout-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 5 " " "
Pre anulu intregu 10 " " "

Pentru Romanii'a:

prea intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 16 " = 16 " "
" 3 " 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fiecare-care publicati, ne
separatu. In loculu deschisu 20 " cr.
de linia.
Unu esemplaru costa 10 cr.

Pest'a, 14/26 Febr. 1873.

Desele si indelungatele crize finan-
ciarie ce appesa tote instituttele de
credit d'in Ungaria si anume celle
d'in Pest'a, pre cari tote le dominea
banc'a nationala d'in Vienn'a, au cau-
satu, ca opiniunea publica d'aici, irri-
tata in contra Viennesiloru, au im-
pinau pre ministeriulu ung. a cere
bancei nat. de Vienn'a urcarea sumei
de dotatiune fihalei d'in Pest'a. Dupa
multe sollicitari banc'a nat. de Vienn'a
s'a invoitu ca se urce sum'a de dota-
tiune, dar nu in mesur'a in care ce
reanu trebuintele, ci firesce numai dupa
placulu Viennesiloru, cari nu voru se
lase d'in mana grasale castiguri.
Vediendu ministeriulu ung. ca pre
acesta calle nu se potu multumil es-
igentiele Ungariei au recursu la altu
mediulocu, ce i se pareá mai efficace,
de a infiintá una banca de escompturi
si spre acestu scopu, D. Kerkapoli,
peru si capeta ajutoriulu Viennesiloru
mai si, — dar acesti a mai tardu, ne-
afflandu-si pote socotela, sau impinsi,
precum se dice, de ministriulu de fi-
nancie a Cislaitaniei, retrassera cuven-
tulu datu, ceea ce irrita aici spiritele
in gradulu cellu mai naltu, catu dua-
semulu, antiá'a-si data de la inaugu-
area sa, pareá a fi ammentiatu cu
aptura. In camer'a D. Col. Tisa'a
urucá grelle invinuri si ammentia
restulu de appriatu Viennesiloru, era
clamatiunile pentru infiintarea unei
banc'e ungresce devenira imperiose.
Viennesii, vediendu ca nu e gluma,
amissera deputati la Pest'a, prin cari
urara unu restimpu de 48 ore spre
editare, ammentiantu totodata si ei
in diariile d'in Vienn'a, ca daca Un-
garia nu se va moderá, pericululu ce
se se resulte, va lovi mai tare si mai
otaiu interesele materiali alle Ungar-
ei. Ministriulu presiedinte Szlavi si
illu de financie Kerkapoli plecara in
s'a mare la Vienn'a spre a incerca
implanarea lucrulu chiaru si prin
prevenirea personale a monarcu'ni.
24. Dupa a media di se tienu sub
siedintia imperatului unu consiliu
ministeriale la care, a fara de cei doi
ministri ai Ungariei, participaru d'in
partea Cislaitaniei: ministr. pres. prin-
c. Auersperg si cellu de financie
F. de Pretis, assemene si ministriulu
financeloru communi, bar. Holzgethan.
Consultarile durara pana la 4. ore si
operatulu si a rezervatu resolutiunea.
In partea Ungariei negociatiunile cu
directiunea de banca s'a continuatu cu
sine si propunerea primordiale se
se a fi trecut prin essentiali modi-
ficatiuni. In sied. de asta-di a camerei
deputatiloru ung. attentionea era in-
data a supr'a responsului ce mi-
n. Kerkapoli avea se de: Dlui
Kerkapoli spuse ca situatiunea
schiarificatu, si fla declaratiunea
s'a, fla meditarea mai serioasa a
s'a urmariloru unei rupture even-
tali, — ori care se fla caus'a — des-
ca cea mai solemne tacere au
anitu in camera dupa impartesrea
ata de ministriulu, insu si Tisa'a de-
ara, ca este de o camdata mul-
tumu, rezervandu-si a face obser-
vatiunile ulteriori candu urmarile ar
se vorbesca in contra impartes-
ru de asta di alle ministriulu. In
ele prossime lucrulu se va lamuri
resultatulu definitivu allu nego-
ciiloru.

tiloru Ung. tienu siedintia secreta in
care se luara la consultare unu proie-
ctu de lege allu deputatului Lukics.
pentru modificarea §. lui 36 art. de
lege V. 1848. si unu proiectu de re-
solutiune relativu totu la acellu §.
amendoue referitorie la diurnele depu-
tatiloru si anume cellu d'antaiu pro-
pune a se urca diurnele la 10 fl. era
allu doile a nu se schimbá legea, ade-
ca a nu se urca diurnele ci a se de-
cide numai ca acelle se se dee deputati-
loru pre totu cursulu sessiunii prin
urmare si pre lunele in cari nu se
tienu siedintie. Dep. Petrovai sprigin-
indu urcarea anuncia, ca ori se pri-
mesce ori ba, dinsulu are se presente-
die in scurtu una propunere, ca depu-
tati se se bucare de dreptulu d'a pote
calletoriu gratuitu pre tote liniile calli-
loru ferrate alle regatului, recum ace-
sta este in usu in Italia. Mai mul-
ti deputati plutocrati combatura pro-
punerea, era altii, firesce d'in cei mai
lipsiti, o spriginira basati pre princi-
piulu democraticu si pre imperiosa ne-
cessitate de a se assecura mai bine inde-
pendentia deputatiloru, cari asta-di
sunt nevoiti sau se allerge dupa pos-
turi catu de neinsemnate, sau se cerce
a-si gasi ocupatiuni castigatose, ceea
ce de una parte umilesce. era de alta
distrage pre deputati de la chiamarea
loru cea sublime. Argumentulu ca si-
tuatiunea financiar'a a tierrei nu ar
permitte chiaru acum urcarea diurne-
loru fu paralisatu prin amentirea fap-
tuloi, ca guvernulu ceru si Camer'a
primi urcarea listei civili si daca unu
factoru allu legislatiunii (coron'a) pote
primi ameliorarea listei, pentru ce se
nu pota si cell'alaltu factoru (represen-
tantiu tierrei) fara ca d'in acest'a se resulte
vre unu inconvenientu, ca ce acumpe-
tea extraordinaria ce domnesce cres-
candu, face insupportabile traiulu depu-
tatiloru in Pest'a.

Facandu-se constatarea, pentru ca
si deputati se pota judeca a supr'a
sortii ce accepta propunerea in siedin-
tia publica, majoritatea au fostu du-
bia, ca ce pre atati-a era cei ce sustie-
neau propunerea, cati si cei ce o com-
batu-au, de si acesti a mai multu numai
d'in punctu de vedere de oportunitate.
— Daca propunerea se va pune la
tempulu seu la votu, se spera ca va
fi adoptata cu majoritate, ca-ce „mul-
ti“ d'in cei sfitiiosi si cu falsa rusine
se voru absentá de la votare si diur-
nele urcate toti fara exceptiune, le vo-
ru redica cu placere, si neci unulu nu
le va lassá in cassa.

Parerea nostra in asta privintia este, ca
spre assecurarea independentiei depu-
tatiloru, spre a i feri de umiltoria te-
reitura d'a appuca cate unu postu catu
de neinsemnatu, sau d'a anbla dupa
felu de felu de concessiuni, ce firesce
guvernulu le da, si prin urmare pre
socotela convictiuniloru, multu mai
bine ar face camer'a ca se votodie unu
onorariu annuale, de 4—5000 fl. buna
ora ca in Franc'a, unde deputatulu se
bucura de unu onorariu annuale de 15
mii franci, si in statele Americane un-
de onorariulu este 6500 taleri, adeca
mai bine de 12 mii fl. pre annu. In-
sa-si camer'a Prussiana au urcatu diur-
nele deputatiloru si numai Angli'a
plutocrata este care nu da diurne
deputatiloru, dar statele democratice n'au
se urmedie esemplulu cellui mai aris-
tocraticu statu d'in Europ'a.

In cursulu siedintiei de asta di, a
camerei deputatiloru Ungariei s'a lua-

tu de nou la desbatere proiectulu de
lege in privintia colonistiloru, care
modificatu in camer'a boieriloru, ajun-
se era la camer'a deputatiloru. Minis-
trulu Pauler, luandu cuventulu, preci-
sedia essenti'a cestiunii, dcaundu: dif-
ferentia de opiniune intre camer'a
boieresca si intre camer'a deputatiloru
culminedia intru aceea, ca camer'a de-
putatiloru, cu privire la contracte pre
tempu determinatu, au enunciatu ca
se pote rescumpera si una parte de
estravillanu (4 jug. catastrale) precan-
du camer'a boieresca nu vre se conce-
da colonistiloru neci una partecica de
estravillanu. D. Pauler constata apoi,
cumca cu tota divergentia acest'a de
opiniuni, se affla totu-si osebite puncte
de intillegere. Antaiu ambele camere
se iutempirau in tendintia d'a conce-
de cea mai mare latitudine possibile in-
voiei libere intre colonisti si proprie-
tarii de pamentu; mai de parte ob-
serva, ca opiniunea camerei boieresce
s'a nascutu mai allessu d'in nesuint'a
d'a padf inviolabilitatea proprietatii
(va se dica boierii, egoismulu si rapa-
citatea loru le numescu: inviolabilita-
tea proprietatii) era opiniunea cam-
erei deputatiloru d'in aversiunea d'a se
crea unu proletariatu fara de proprie-
tate si fara mediuloce de subsistentia.
Spre a impacá aceste tendintie indrepta-
tite (?) D. Pauler recumenda proiectulu
seu mediulocitoriu ce, conformu ide-
loru ce desvoltasse D. Col. Tisa'a — lu-
propusese inca in sessiunea trec. dupa
care, la intemplanre candu invoiei'a intre
colonisti si proprietari nu s'ar poté ef-
fectu, atunci colonisti se primesca des-
pagubire pre domeniile statului. (Dar
unde? ca ce bietii colonisti, chiaru si
maghiarii secui preferu a emigra in
vechi'a Romania decatu a se asiedia pre
pustele Ungariei.)

Camer'a boieresca au primitu firesce
acestu proiectu mediulocitoriu, prin care
bietii colonisti sunt dati in discretiunea
poprietariloru, ca ce de la poprietarii cei
fara de suffleu va depinde, a face im-
possible ori ce incercare de invoiei'a.
— ne miramu inse cum si sectiunile
tote alle camerei au primitu si elle ace-
stu expedientu si cum D. Pauler lu re-
cumenda insu si in locu d'a sustiené
proiectulu de mai nainte. Tisa'a dechi-
ara ca expedientulu d'in cestiune nu ar
fi chiaru conformu cu ideile salle si
dsa, la intemplanre candu camer'a l'ar
primi, si reserva dreptulu d'a face mo-
dificatiuni la desbaterea speciale, ceea
ce au si facutu. Vom vedé si resulta-
tulu, cu anevoc credemu inse, ca acestu-a,
— dupa primirea principiului — se
fia favoritoriu colonistiloru.

Cert'a pentru santele perdelle

In numeral precedentu amintiramu
in lineaminte generali, ca cert'a pentru
santele perdelle de la pescera din Vit-
leimu pote se fia in stare a da ansa
la complicatiuni chiaru ostile si desa-
strose, si candu aruncamu o privire a
supra istoriei trecutului fanaticu vede-
mu, ca nu fara temeiu potemu progno-
sticá, ca o scanteia atatu de palida pote
se produca unu incendiu, alle carui di-
mensiuni potu deveni nu numai im-
mense, ci chiaru inspaimentatorie. Sun-
temu departe de tempulu fanaticismului
religionariu, inse cu tote acestea nici
secului nostru nu-i lipsescu elementele
accesibile de idei fanatiche. — Vom
vedé, si suntemu chiaru curiosi a vedé,

cum si in ce directiune se va desvoltá,
si apoi cum se va applaná acesta affa-
cere, pana at. noi ne marginimu a-i face
istoriculu si astfelu a i arreta originea
si insemnatea.

In annulu 1869 arsera perdellele, cari im-
podobiau internulu pescerii din Vitleimu, loculu
nascerii lui Isusu, dupa cum spune traditiunea.
Cu acea occasiune optu perdelle de parate din-
tre celle trei-dieci, disparura cu totulu. Ne fin-
du inse cu potin ia a pune capetu pretensiun-
niloru communitatiloru diferite intr'altu modu,
auctoritatile competente se invoira in fine, ca
guvernulu turcescu se faca dinu spesele salle
nouele perdelle.

Comissiunea constatatatoria din turci, judani
si crestini, dupa ce a essaminatu simbolurile
si inscriptiunile latine de pre remastiele per-
delleloru arse, a constatat in protocollu intregu
characterulu perdelleloru ce accoperiau paratii.
— Ambassadorsle francesu intreveni in favo-
rulu latiniloru si se intielesse cu guvernulu
turcescu, ca perdellele de parate cari au arsu,
se se inlocuesca prin altele noue, pre cari inse
se se primesca si conserve cu fidelitate simbo-
lurile si inscriptiunile celor vechi; totu-odata
s'au intillessu, ca patru perdelle se aiba ca-
racteru armenescu, trei grecescu si un'a latinu,
ceea ce ar corespunde cu proportiunea ce a es-
sistatu intre vechiele perdelle.

Una scrisore a vizirului turcescu constata
acesta intillegere reciproca si ordona, ca per-
dellele noue se se prepare in acestu sensu si
proportiune si se se adaptadie. Acestu ordinu inse
a remasu neexecutatu pana in 28 Fauru a. c.
candu duoi calugari grecesci au luat o bucata
din o perdea arsa, ér calugarii latini au ad-
dussu in pescera, ca repressalia, alta perdea
noua si din acesta cauza s'a inceputu intie
greci si latini o certa, carea s'a potutu potoli
numai prin intrevenirea soldatiloru turcesci,
cari au ocupatu pescerea.

Telegrafandu-se despre acest'a la Constan-
tinopole, s'a respunsu, ca perdea addusa de
latini se se scota afara din pescera si se se
inlocuesca prin cea facuta de turci, conformu
intillegerii intre pasi'a Khalil si ambassado-
rele francesu.

Caderea lui pasi'a Khalil a facutu se stag-
nedie incatu-va acesta afacere; inse pentru ace-
sta s'a tramissu din partea vizirului unu ordinu
citra guvernatoarele din Ierusalimu, si acum se
spera, ca liniscea se va restabili si pescera se
va orná cu perdelle si tablouri noue. — Cella-
lalte poteri nu s'au amestecatu in acesta affa-
cere nici intr'unu modu. Elle se tienu de in-
voiei'a facuta in urm'a resbelului de Crimea,
ca adeca Franc'a se represente la locurile
sante interesele latiniloru; era port'a otto-
mana interesele sudtiloru sei crestini.

Banc'a ungresca de commer-
ciu si de escomptu.

Afacerea bancei ungresce de es-
comptu se pare totu si a se resolve
in favorulu ungariloru. Se dice ca
intregu personalulu conducatoriu de
la banc'a nationala d'in Vienn'a si-a
pusu carrulu in petre spre a delaturá
obstacolele ce stau in callea realisarii
proiectului, pentru care ei s'au inga-
giatu nu numai cu parol'a de onore,
ci chiaru si in scrisu. Ministrii ungu-
resci Svlávy si Kerkapoly fure chia-
mati la Vienn'a inca domineca in 23
l. c.; astfelu se spera, ca cestiunea,
— in locu se devina mai acuta dupa
cum credea lumea, vediendu ca mai
multe institutute de bani d'in Vienn'a
si-au retrassu cuventulu datu, su-
cursulu promissu, — se va resolve spre
multumirea ambeloru partii. Despre
cerculu de activitate allu infiintandei

bance ungurești diariulu „Hon“ affla următoriele detaliuri.

Noua banca va potè sè exploatare fia-care ramura ce taie in sfer'a de activitate a institutelor de felulu acestu-a; inse nu va fi indreptatita a face operatiuni de creditu mai mari; assemenea nu va avè dreptulu nici pentru creditu fonciariu. Ea va potè sè face negotiu numai cu harthiele de pretiu alle salle. Este apoi indreptatita a escomptá ori-ce cambiu (politífa) si harthia de pretiu, precum si d'a face negotiu cu lombardela.

Intreprinderea nu este legata de timpu determinatu. Banc'a emite asemnatiuni la cassa, cu cameta, amesuratu capitalulu seu, inse fara acoperire prin cambie seu bani gata, prin harthie de pretiu seu alta valuta nu pote sè emitta asemnatiuni. Documentele emisse se potu schimbá la tote perceptoratele in bancnote de statu seu austriace. Deci, elle potu sè represente banii. Acesta banca va administrá si summele ce restedia d'in starea ordenaria a casseloru statulu si pentru acest'a platesce unu percentu sub tacs'a interesselor. Ea va midiloci platirea competintoloru esterne si pentru acest'a statulu va platí provisiune committentiloru sei celloru mai buni, acesta provisiune inse nu va potè sè fia mai mare de 1/2 percentu. Capitalulu cardinalu allu societati are sè fia de 25 millione, care este d'a se incassá prin actiuni in valoare de câte 100 fl. Nici unu actionariu nu pote sè aiba mai multe de 50 voturi. Diumetate d'in consiliulu administrativu trebuie sè conste d'in magiari. Commissariulu guvernulu pote sè fia de facia nu numai la adunárele generali, ci pote sè examinade cartile ori si candu si pote sè cera unu conspectu despre conducerea affaceriloru de pre fia-care di. Societatea nu pote se medinlocesa acelle operatiuni de creditu seu solviri alle statulu, despre cari assiste contractu specialu, afara de acest'a ea n'are nici unu privilegiu cu privire la operatiunile de creditu straordenari cari se voru inchia mai tardiu. Ea va avè deci d'a manipula numai summele ce intreca starea ordenaria a casseloru, precum si solvirile esterne.

Camer'a representantiloru Ungariei.

(Siedintia de la 20. Martiu 1873. Desbaterea speciale a supra proiectulu de lege pentru timbru.)

(Fine.)

La §. 14. unde se vorbesce despre remunerarea officialiloru, cari se occupa cu aretarea reperteloru oficiale, dlu deput. *Cosma* face urmatorulu emendamentu „Eu afflu forte justu si ecutabilu, ca acei dirigutori, cari se occupa cu aretarea reperteloru (Befund) oficiale sè se remunerade, si d'in acestu motivu si primescu proportiunea propusa; de-ora-ce statulu nici nu pote sè voiesca, ca sè-si faca capitalu d'in aceea, ca cine-va nu-si implinesce detorintia cu punctualitate; dar' totu asiè de justu si de ecutabilu afflu si aceea, ca statulu sè pretinda de la d'usii, cum-cá lucrulu acestu-a sè-lu implinesca afara de orele de officiu, cá-ci lucrulu ce trebuie implinitu in orele de officiu statulu lu remunerade prin salariulu regulatu, ér pentru acestu lucru sunt de ajunsu remunerati prin acesta competintia. D'in acestu motivu dara mi-iau libertate a propune: ca la finea alineei prime a §-lui 14. sè se adauga urmatoriele „Inse lucrulu impreunatu cu acest'a, dirigutori regesci sunt detori a-lu implini afara de tempulu officiu;“ in care casu aline'a intrega ar suná astfelu. „Se permite, ca acelloru-a ce facu aretarea reperteloru sè li se respunda, dreptu remuneratiune, diumetate d'in summele urcate, cari s'au incassatu pre basea reperteloru; inse lucrulu impreunatu cu acest'a, dirigutori regesci sunt detori a-lu implini afara de tempulu officiu.“

Kerkapoly: In facta este asiè, si daca s'ar potè essecutá si s'ar potè si demunstrá, cá acestu lucru s'a efeptuitu intr'adeveru afara de orele de officiu, — eu n'asiu avè nici o exceptiune contra propunerii; inse de cum-va unu dirigutori in ora de officiu face unu repertu si punendu-lu in pusuna: lu-lu-duce acasa si numai a dou'a di lu-adduce si areta, intrebú eu, cine va fi in stare sè judece, cá ore in orele de officiu l'a facutu,

*) Vedi nr. tr. allu „Fed.“

seu ba? Ast'a este cu nepotintia. Deci sè nu adducemu astfelu de decisiune, d'in care nici asiè nu s'ar allage nimicu!

In urmarea acesteia-a propunerea se pune la votu si majoritatea o respinge.

Paragrafi urmatori inca se accepta fara modificatiuni essentiale. Astfelu proiectulu de lege despre urcarea timbrulu este primitu si in desbaterea speciala.

Urmedia la ordenea dllei proiectulu de resolutiune allu *Irányi* si consorti relativu la introducerea darii de lucsu, care se accepta in testulu modificatu de ministrulu de finacie, si a nume: „Camer'a insarcinedia pre ministrulu de finacie, ca in proiectele salle despre reformarea generala a dariloru sè porte grigia, ca objectele de lucsu inca sè fia suppusse la contributiune.“

In fine se mai primesce fara desbatere in generalu si specialu proiectulu de lege despre darile publice, ce are d'a le platí societatea pentru navigatiunea pre Dunare, si cu acest'a sied. se redica.

Siedintia de la 21. Febr. 1873.

Siedintia se deschide la 10 ore d'in di.

Michailu Gaál addressia ministrulu de finacie o lunga interpellatiune, a carei essentia pre scurtu e urmatori'a: Are ministrulu cunnoscintia despre procedur'a directiunii financiare d'in Dobretinu, care cu occasiunea incassarii dariloru tramite pre capulu bietulu poporu contribuentu nisce individi, cari numai ingreunedia pusetiunea poporulu seracu si sersescu mai multu spre impedecarea, de cátu spre promoverea incassarii dariloru? Scie d. ministru ca acesti vampiri essecutori se tramittu pre capulu poporulu agricolu chiaru atunci, candu ellu este occupatu cu adunarea producteloru campulu, d'in cari abiè si-potu procurá celle neaparat: necessarie pentru essintia? Scie d. ministru, ca acesti essecutori se tramittu a supra contributoriloru pre neacceptate si fara nici o admonitiune prealabile, li ièu apoi vitele d'in jugu si mobilele d'in casa si le licitedia? Are d. ministru cunnoscintia cu osebite despre unu casu de barbaia si selbatacia ne mai audita, candu adeca essecutorulu a desprinsu caii unui restantieru de dare de la carrulu ce avea sè duca pre mort'a sa socla la locul de eterna odihua, si d'in caus'a acestui faptu de volnicia si sila erá appropo sè se nasca versare de sange intre condolentii esacerbati si intre essecutori fara sufletu si temere de Ddiu si de omeni? — In fine, dupa-ce mai addressia ministrulu inca si alte intrebári de assemenea natura, lu intrebá cá la casu sè nu aiba cunnoscintia despre tote aceste are cellu pucinu de cugetu a se informá si a pedepsi pre cei culpabili? Seau dora approba o assemene procedura si voiesce ca sè se applice si in annulu acestu-a la incassarea dariloru multu mai urcate?

Ministrulu de finacie *Kerkapoly* respunde, cá despre tote aceste are cunnoscintia. Ca essecutori de dare se applica individi de aceia-a, cari n'au alta occupatiune; si apoi este lucru forte firescu, cá ei se tramittu pre sute, spre a scote darea chiaru in lunile Augustu si Septemvre, de-ora-ce mai tardiu nici n'aru avè ce cautá. Essecutiunea nu se face nici candu fara admonitiuni si incunoscintiári prealabile. Daca inse se iutempla unde-va acesta in modu neacceptatu, atunci antistiele comunali, ér nu directiunile financiare porta vin'a. Despre casulu specialu intemplatu tocmai in tempulu immortentárii, n'are cunnoscintia; dreptu aceea dea roga pre interpellante, ca sè i-lu adduca insu-si la cunnoscintia si atunci mai currendu va potè sè ajute, de cátu daca ar provocá directiunea financiare d'in Dobretinu, ca ea sà-i repportadie, cá in ce communitate si cu care individu s'a intemplatu acest'a.

Michailu Gaál nu este multumitu cu respunsulu ministrulu, inse cu tote acestea camer'a iè actu despre ellu.

Urmedia ordenea dllei. Proiectulu de lege despre dare ce are sè o platesca societatea pentru navigatiunea pre Dunare se accepta definitivu si se tramittu camerei magnatoru spre pertractare. Assemene se accepta cu pucine modificatiuni si proiectulu de lege despre sistarea garantiei de venitu data primei societati de navigatiune pre Dunare, si despre stabilirea terminalu pentru rescumperarea liniei ferrate Cinci-Beserici Mohaciu.

Siedintia de la 22. Martiu 1873.

Siedintia se deschide la tempulu indatenatu. Petitiunile presentate de deputatii *Gabr. Várady* si *Petru Mihályi* se tramittu la commissiunea petitiunaria.

Géza Lukó addressia ministrulu cultelor si instructiunii publice urmatori'a interpellatiune: Are d. ministru cunnoscintia cá la universitate de Pest'a, si specialu la facultatea de medicina, de la 15. Martiu incoce nu se mai tienu prelegeri, si cá pana in 5 Maiu nici nu se voru mai tiené? Daca da, apoi voiesce d. ministru sè deè deslucire despre impregiurarea, cá pentru ce se dá vacatiune asiè de lunga tocmai in mediuloculu annulu? si afara de acest'a are de cugetu a luá mesura, ca pre venitoriu sè nu se mai intemple acest'a? — Interpellatiunea se comunica ministrulu concerninte.

Camer'a trece apoi la ordenea dllei si mai inainte de tote iè in desbattere consemnatiunea 18 a petitiuniloru pertractate de commissiunea petitiunaria. Celle mai multe petitiuni se tramittu la ministeriele respective.

Urmedia desbattere proiectulu de lege despre modificarea concessiunii date pentru cladirea canalulu Franciscu. — Dupa lunga desbattere proiectulu se accepta in generalu si specialu, primindu-se numai unu singuru emendamentu si acellu-a propusu de commissiunea centrale.

Discursulu

deputatulu nationalu *Partenu Cosma*, tienu in siedintia de la 19. Martiu 1873. a camerei Ungariei, cu occasiunea desbaterii generale a supra proiectulu de lege pentru urcarea timbrulu.

Onorabila Camera! In urm'a celloru d'fisse de *Colomanu Tisza* si cei-lalti deputati ce au vorbitu inaintea mea eu pucinu amu de a mai predá pentru ca sè-mi motivediu votulu; de-ora-ce inse cu parere de reu ved., cumcá cestiunea acesta ponderosa se tratédia in camera cu forte mare nepassare si nu se bucura de consideratiunea ce o merita, si de-ora-ce dlu ministru de finacie in respunsulu datu eri dlui *Colomanu Tisza* a affirmatu nisce lucruri cu cari eu nu potu consenti, me tienu detoriu a-mi descoperi si eu observatiunile basate pre pucina-mi esperintia.

Nu facu eu acest'a pentru cá dora mi-asiu maguli cu sperantia, cumcá debilei melle voce i-ar succede a abate majoritatea de-la decisiunea luata dejá si a-o capacita, pentru cá prea bine sciu eu, cumcá in assemene casu, candu guvernulu intra táta tiene la proiectulu seu, in cátu face din ellu cestiune de cabinetu — unu astu-feliu de lucru este cu nepotintia: ci o facu pentru aceea, — cá si eu sentiescu ponderositate responsabilitati ce este impreunata cu negarea unui proiectu de lege ce este meritu spre acoperirea erogatiuniloru votate dejá, si tocmai pentru-cá scopulu, pantru care ministrulu de finacie cere votarea acestui proiectu de lege, este forte seriosu si ponderosu, neci motivele ce-lu indupleca pre unu deputatu a da din convingere unu contra-votu nu potu fi mai pucinu valorose.

Deci am detorintia a-mi subserne motivele inaintea onoratei camere; — si inca de cum-va on. camera nu-mi va imputá nemodestia, cá advocatu, care in totu momentulu me occupu cu sarcinele acestei contributiuni, si sum in nemidlocita atingere cu acea classe a poporulu, ce este mai cu seama appesata prin acesta contributiune, mi-ièu voia a affirmá, cumcá in cátu-va me consideru de expertu in acesta cestiune, ceea ce de la acei-a, cororu-a sortea li permite a privi numai din departáre la astfelu de sarcine, neci nu sepote pretinde.

Pre mine neci motivele commissiunii financiare neci alle ministrulu de finacie nu m'au convinsu despre indreptárea acestui proiectu de lege in form'a ce ni se presinta.

Eu numai chiaru unu motivu plausibilu afflu, si acellu-a este, cumcá: „lipsule urcate alle statulu, erogatiunile votate dejá, si deficitulu ce ne appessa facu neevitabile ingrigirea despre acoperirea acelloru-a.“ Acest'a inse nu involve si aceea, cumcá shiaru legea de timbru trebuie modificata in modulu cerutu.

Cellea-lalte motive nu sunt seriose si nu merita neci o consideratiune, neci nu sunt la inaltímea fotelulu ministerialu din care s'au rostitu; ceea ce apriatu dovedesce, cumcá o cauza atátu de rea neci chiaru unu omu atátu

de istetiu, cum este dlu ministru de finacie nu este in stare a-o apperá bine.

Domnulu ministru de finacie, candu ni-a addusu la cunnoscintia deficitulu ce nu se ma potè ascunde pentru cá erá dejá constatatu prin commissiunea financiare — totu o data ni-a promissu, cumcá despre acoperirea aqelui-a se va ingrigi elu pre callea reformei legiloru de contributiune, si cu o calle ni-a descoperitu cumcá essistu multe objecte de dare, cari de felu nu sunt suppusse contributiunii, éru unele cari nu sunt de ajunsu tassate.

Eu cugetamu atunci cumcá dnu ministru se occupa seriosu cu reform'a legiloru de contributiune si in scurtu tempu vonu avè nocire a vidé presentandu-ni-se nisce proiect cari intr' adveru vonu contiené reforme acceptabili; inse candu am veditu proiectele pre sintate, si in specie pe cestu de sub cestiune m'am desamagitu, si m'am convinsu, cumcá acellu nu sunt reforma, si mai cu seama cestu di urma nu este alta, de cátu o carpitura fort miserabila, compilata fara neci o sistema neci o logica („egy igen gyarlo, minden rendszér és minden logica nélkül összetákkolt férczmü.“)

Nu este reforma de dare acest'a, domnulu ministru! cellu pucinu eu nu astfelu pricep reform'a si de cum-va acestu proiectu intr'adeveru se considera de reforma — atunci ce ventulu latinu „reforma“ pe ungresce inse nedia „steigerolás“ si inca in cellu mai ce munu intiellesu usitatu prin „hausherrí“ d'i Pest'a intr'unu modu forte drasticu, — cá de la cellu d'antáiu pana la cellu d'in urm' §. nu contiene alta reforma, de cátu urcu.

Eu forte bucurosu contribuescu la realisarea unei addeverate reforme, má cutediu a a firma si assecurá pre dlu ministru, cá asiú in stare a si urcá darea de timbru, unde recere, astfelu in cátu o reforma addeverat edificata pre o basa solida si sanetosa ar in portá mai multu decâtu promitte acestu proiectu de lege, inse acest'a asiú precum ni presinta nu o potu votá, si nu o-asiu votá má unui guvernulu veri de care partita s'ar tie acellu-a.

Candu se pertractau proiectele votate de si mai cu seama a-l alta-eri sub decursulu pertractariu proiectulu de lege despre concessiune personalu — oratori ce-lu spriginiau ne'ncelab si cantau, cumcá „acellu-a neci nu contie urcare pentru poporulu mai seracu, ci d'in ce tra scadere, si daca assiste intrinsulu urcar aceea appessa mai cu seama pre class'a ce mai avuta, éra de-la acest'a cu totu dreptu pote pretinde statulu in impregiuráre estrao denarie, ca si ea sè adduca sacrificie estrao denari.“

E bine! unde sunt asta-di arguminte ar stea? Nime nu le mai accentuédia! Acum intorsu thes'a, si lucrulu sta asiú, cá asta de nu apesa pre cei ce o aru potè suportá, cá aceea classe a civiloru statulu, care sub sannele de asta-di inca este aproape de nimicire tota.

Da! eu affirmu cu tota puterea cuventul cumcá acesta dare pre cum pana aci, asiú de aci incolo va ajesa numai umerii acei classe a poporulu care este mai seraca, si partu acest'a este nedrúpta!

La acest'a respunde dlu ministru „eu sciu care classe a civiloru aru fi mai inportata prin legea acest'a“ si dice mai depe cumcá elu facia cu acesta lege propriame numai doue classe de civi distinge in statu „classea celloru ce facu processe si a celle ce nu facu processe.“

Eu trebuie sè marturisescu cumcá o astu liu de clasificare a civiloru statulu pana a m'a n'am cunnoscutu, si nu sciu sè assiste intr'unu statu affara de allu nostru.

Sè-i spunu eu care este classea mai espu acestei sarcine? Acea este classea acelloru cari mai vertosu sunt restrinsi a se dá in decata. Eru cumcá cine este mai adesse-ori cecitatatu a se dá in judecata? urmédia natur'a lucrulu, — omulu celu seracu, per cá acestu-a este constrinsu de impregiuráre face imprumuturi mai desse si a nu fi pucalu intru respunderea acelloru-a; éru de parte in starea lui de cultura nu pote avè de correctu conceptu despre dreptu si dreptu ca si classea mai avuta.

Deci pre cellu seracu lu-apessa acest'a de in ce proportiune? a spusu-o altii eri, si nu afflu de lipsa a-o mai repeti.

Binevoti a crede, cumcá decum-va dlu nistru s'au veri-cine si-ar luá ostendela, informá, numai de cátu s'aru potè convincutu cumcá cellu pucinu 80% a processelor

asta-di se referescu la cause de la 200 fl. in diosu si la posesiuni merunte. Acestea sunt causele clasei inferioare alle omenilor celloru mai seraci, acesti-a sunt interesati ca actori si ca incati.

Domnulu ministru este, precum se vede, forte maniosu pre cei ce porta processe, si si-a propusu a vindeca reulu acestu-a, ellu vre se incete processele; si nu vede in ce contradicere a devenitu cu sine si interesele saile ca ministru de finantie!

Candu de o parte na afla coloru destulu de negre pentru zugravirea deplorabilei stari a financioloru statului, si se nesuesce a se folosi de tote medilocele pentru ca se inmultiesca perceptiunile statului, si chiaru d'in acestu motivu se incerca a urca si nesupportabil'a dare de timbru, — totu in acellu momentu in motivarea acellui-a-si proiectu de lege afla necessariu a accentua, cumca acest'a este de lipsa chiaru si pentru ca omenii se-si perda voi'a d'a porta atatea processe; prin urmare ellu vre se astupe isvorulu d'in care accepta se-i cura venitul.

Acest'a pote fi tendintia buna, daru in fine este infidelitate facia de perfoiulu seu; pote se o dca acest'a altu ministru, dara ministrulu de finantie neci intr'unu casu, ca-ci pentru ellu „bonus odor lucri undecumque proveniat.“

Inse d. ministru nu cugeta neci la aceea, ca unde aru condace logic'a lui decum-va s'aru realisat in consecintia?

E bine! Dca in interesulu statului este ca omenii se nu porte processe si se nu cerce justiti'a, forte usioru se pote ajunge: Puna-se pre processe mai mare dare de timbru de catu este substratul processului, si nimene nu va mai urdi processe, — atunci se potu dimissiona judecatori, si remanu in vistieri'a statului milionele celle multe! Ast'aru fi consecintia logica, d'in motivele dlui ministru!

Au spusu-o altii 'naintea mea ce este causa, ca la noi se facu atatea processe; eu c'atra acelle numai atatu a amu se mai adaugu, cumca intr'o tierra ca a nostra, unde legi nu essistu, unde in beserie'a Themidei suntemu necessitati a ne inchina la doi Papi infallibili, la curtea de cassatiune si la cea suprema judecatorie, si inca trebue se ne bucuramu, ca acestea se nesuescu in catu-va a ne scote d'in confusiune, unde in scurtulu tempu de 3 anni pre lang. procedur'a de 594. §§. numai decisiunile curtii de cassatiune au ajunsu la cifra de 610. unde langa 3 foruri mai suntemu necessitati a sustiené si una curte de cassatiune, si unde in casuri analoge sunt possibili decisiuni de la cassatiune si judecati de la curtea suprema, cu totulu oppuse — intr'unu astu-feliu de statu — d'icu — nu se pote dtece: se pedepsimu poporulu pentru ca nu scie ce este justu si dreptu, pentru ca vedem cumca neci inse-si judecatoriile n'au idei chiare in asta privintia.

Dar neci trebuintia nu este ca si in legea de timbru se luamu mesure pentru pedepsirea celloru ce porta processe fara de causa, pentru ca avemu deja lege care se ingrisesce de acest'a in doue moduri, si aceea se si essecuta cu rigore prin judecatoriile competinti pedepsindu cu multe banali pre cei vinovati.

De altmintrea acest'a neci nu este chiamarea ministrului de finantie, lasse-o dsa acest'a in man'a ministrului de justitia, care se va sci ingrigi ca se se impuocinele processele.

Impregiurarea, ca dlu ministru de finantie si comisiunea financiara nu afla destullu de greu impositulu (darea) de timbru — eu nu mi-o potu explicat altu cum, dca dca d'icoru nu s'aru ocupatu destullu de seriosu cu sarcinele si consecintie acestei contributiuni, cum ca situatiunea si referintie tierrei nu le cunoscu preste totu si deplinu, precum s'aru cuveni, cumca fia-care convingerea si-o baseza numai pre esperintie castigata in loculu acellu-a, unde domiciliédia si pe care-lu cunoscu mai de aproape, si mai allesu pentruca ei cugeta cumca in tierra intrega asi stau trebile ca in Pest'a; sum convinsu inse, cumca de aru cunoscu domni'a loro catu sunt de nesupportabile sarcinele acestei legi in provincia, precumu amu nenocirea d'a le cunoscu eu, nu aru avé anima a propune urcarea acelloru-a.

Considerati numai ca, precum amu mai dissu, cellu pucinu 80% a processoloru de asta-di sunt de celle merunte — de alle clasei mai serace, cumca cea mai mare parte acelloru-a ajunge la essecutiune, si cumca intr'o provincia seraca p. e. in cerculu meu mai bine de 50% a essecutiuniloru se termina cu vendiarea averei nemiscatorie!

Ce va se dica ast'a? Negresitu o calamitate fara parechia! Pentru ca omulu odata judecatu, in deplina cunoscutia ca nu pote incungiuat platirea, negresitu se folosese de tote medilocele possibili ca se scape de essecutiune, si de cum-va totu-si suffesre a fi scosu d'in vetr'a sa, nu de voia bupa seu cerbica face acest'a, ci pentru ca nu affia modu a o incungiuat.

Apoi mai considerati inca, ca afara de timbru mai sunt inca si alti factori forte ponderosi, cari ingreunedia si scumpescu justiti'a si sporescu darea de timbru preste mesura, precum este procedur'a nostra civila, carea este cea mai avuta m'ina de tesauri pentru dlu ministru de finantie, ca-ci din aceea asi resare unu processu din altulu, cum resaru ciupercele dupa ploia. Procedur'a civile este caus'a ca mai cu sama in tienuturi mai serace, cum este si cellu ce am onorea d'a representat — processele in cestiunea de essecutiune se sporescu si adesse-ori in o causa summaria este siltu actorele se mai faca la essecutiune si unu processu ordenariu, pentruca cartea funduaria nu este conforma adaverului, pentruca averea nemiscatorie sau nu sta scrisa pre numele proprietariului adaveratu, sau este scrisa pre numele mai multoru-a. Prin acest'a apoi intr'atata se sporescu spesele processuali, in catu de celle mai multe ori pretiulu averi nu accopere substratul ma neci chiaru spesele processului.

Apoi catu consta essecutorii regesci, — acesti deregatori ai statului, sustienuti d'in sudorea partiloru litiganti?

Acesti-a costa cellu pucinu atat'a, catu timbrulu pana la essecutiune, — era aci mai multu; de cum-va dara aru mai fi remasu cata-va putere in bietele parti litiganti pentru inavutirea erariului, acest'a a storsu-o prin institutiunea essecutoriloru.

Cutediu deci a mai afirmat inc'odata, cumca de cum-va respectivi i aru cunoscu tote acestea si le-ar appetiut dupa adaverata loro valore, nu li-aru plesni prin minte se mai incerce a propune urcarea acestei contributiuni.

(Finea va urma)

Nasaudu, 19. Martiu, 1873.

Die Red! Numai de curundu s'a potutu vedé, cum doi studenti d'in districtulu Nasaudului in Transsilvania, cari in urm'a introducerei sistemului actualu militariu, intrandu la milita, de si sunt d'in familie serace, si de si n'au avutu de nicaiurea nece unu ajutoriu si subsistentia, totu-si prin eminentele loro talefte si prin diligenti'a loro extraordinaria in scurtu tempu li successe a fi innaintati la ch'arge a de cadeti si aspiranti de officieri in regimentulu de linia Nr. 63, prin care acestoru-a li-sa deschisu callea de a inainta si a se face bravi apperatori tronului si patriei.

In districtulu Nasaudului essiste inca depre tempulu institutului militariu asi numitulu fondu de montura, acum fondu de stipendie, la care au contribuitu multu si paratii ammentiloru cadeti si aspiranti de officieri. Acesta fondu este menitu a ajutat cu stipendie si ajutorie tenerii d'in parenti seraci si fora midiloce.

Dupa-ce pana acum d'in aceste fonduri nu s'aru impartesitu nece unu candidat se au elevu de la trupa d'in statulu militariu, ci acestia, in ramulu militariu — ca si cadeti, despre cari fu vorb'a mai susu — si-au castigatu scientie mai innalte militare singuru numai cu ajutoriulu salarioloru si competentiloru salje celle mice: ar fi forte cu de-reptulu, daca dirigenti fonduriloru districtuali d'in aceste fonduri, cari sunt menite pentru ajutorarea studentiloru fora midiloce, nu ar da pre annu cate 4, 5 pana la 6 sute fl: v. a. stipendie numai studentiloru cari se applica statului civile, ci dupa ce acum s'a introdussu sistemulu oblegamentulu generale de a milita, se ajute d'in fonduri si pre acei elevi de la trupa si aspiranti, cari si-au castigatu pana acum sutan'a militara in parte si voiescu a continua studiulu militariu, seu cari voiescu de aci inainte a studea si a se perfectonari in ramulu acestu-a.

Unu militariu,

Dumbrava, in Martiu, 1873.

Die Red! In nr. 5 allu diurnalulu „Fed.“ d'in 30 Jan. a. c. intre varietati se descrie starea scolei nostre d'in Dumbrava cu nisce

colori forte negre, prin unu anonimu u. Nu ni vomu bate capulu cu descoperirea corespondintelului u, ci de asta-data lu lassamu se mai remana sub masca si in saculu, in care s'a ascunsu. Noi si asié lu cunoscemu destullu de bine: i cunoscemu intentiunea si scopulu iesuiticu ce urmaresce; scim ce felu de passere este si scimu, ca acest'a i este si professiunea; era pre de alta parte nici nu ne affiamu motivati a sta cu ellu la vorba, pentru ca totu ce a scrisu despre starea scolei si a invetiamentulu, precum si despre invetiatoriu sunt nisce inventiuni reutatiose, nisce calumnie nedemne, provenite d'in urra si resbunarea, ce u le nutresce facia cu invetiatoriu, care nu i-a facutu nici-candu vre unu reu.

Ca invetiatoriu a absentatu de la scola vre-o trei septemane, acest'a s'a intemplat numai in urm'a morbului greu, de care a sufferitu; ca inse invetiatoriu ambli ca elevii a prinde pesci, acest'a e o assertiune malitiosa, cu atatu mai vertosu, cu catu falsifica si schimonosese adaverulu; ca-ci se pote intemplat ca invetiatoriu se merge cu elevii la pescuitu, inse acest'a o face numai in tempu liberu de scola.

Facia cu assertiunile si mai pucinu teme-nice, ca abie 2—3 prunci sciu ceti si scrie si ca numerulu celloru ce frecuentedia scol'a ne-regulatu nu trece preste 15, venim assemenea a declarat ca coresp. u. seu a fostu reu informatu, seu a avutu placerea d'a mistifica adaverulu. Ca de essemplu inregistramu aci, ca in 11 Jan. d. inspectoru de scole Nic. Butariu, visitandu pre neacceptate, si scol'a nostra, a affiatu preste 33 elevi, pre cari esaminandu-i cu tota scrupulositatea, atatu d-sa, catu si noi cari d'in intemplare amu fostu de facia, am fostu pre deplinu multumiti cu responsurile si cu progressulu arretatu.

Cum-ca inse s'aru poté acceptat si mai multu, acest'a nu negamu, ba inca recunoscemu, ca inaintamu cam inceta; inse avendu in vedere situatiunea nefavorabile a locului si a comuneloru ce appartienu la acesta scola; considerandu apoi starea misera si ne pomenitu deplorabile, in care se affia poporulu preste totu, niminea nu se va poté mirat.

Scol'a nostra si respective instructiunea d'in scol'a nostra nu se affia nici-decatu intr'o stare mai pucinu favorabile de catu in celle mai multe scole de pre aici, si daca corespondentele se interessedia intr'adaveru de scole si instructiune, atunci nu se imbracea ca lupulu in pelle de oia, ci passiesca pre facia si arrete reulu unde jace, precum si modul de vindecare, era se nu faca acest'a prin scornitari si calumnie, urmarindu interesse personali prin denunciatiuni reutatiose. — Se bage bine de seama, ca nu cum-va se cadia insu-si in grop'a ce o sapa pentru altulu. — Atata de asta-data.

Subscrisi: Ioane S a b o m. p. preutu si preside comitet. par., Ioanu Motica m. p.; era prin punerea degetului attestedia: Ioanu Mogosiu jude comunalu; I. Mogosiu juratu, Nistoru Mogosiu, Nic. Motica, Petru Luca, Vas. Boja, Nic. Jiva, Sim. Anchasiu, Adamuti Anchasiu, Nic. Anchasiu.

Multumita publica.

D'in partea Comitetulu Representantiei gimnasiului romanu gr. or. d'in Bradu se aduce prin acest'a cea mai viva multumita publica totoruru acelloru domne si domni, cari au bine voitu a ajutat junele nostru gimnasiu prin ofertele loro generose benevole inlu acoperirea onerosei pretensiuni de 4242 fl. v. a. ca tassa, ce pretinde statulu pentru transcrierea obligatiuniloru de statu, donate de catra comunele romane d'in Cotulu Zarandului si unificate pre numele fondului gimnasialu. La acesta multumita ne sintimu cu atatu mai multu indemnat, caei prin pretensiunea acest'a, deca natiunea nu alerga in ajutoriu, gimnasiulu, aru fi venitu in trist'a positiune de a se inchide spre cea mai mare dauna a tinerimei romane d'in acestu comitatu sterilu si seracu inse bogatu de evenimente mari scumpe nationale si patriotice, ce deja au trecut in domeniulu istoriei poporulu nostru. Multumita ceriului, ca totu-si s'aru affiatu barbati demni cu inima nobile cari cu cuventulu si fapt'a au facutu de asta-di sum'a aceea este mai acoperita. Si asi avemu sperantia, ca pericululu, ce ne amenintia, va trece, fora de a ne face vr'unu reu, ci d'in contra lasandu-ni convictiunea: ca natiunea romana, numai se

voiesca, pote. Consciintia nationala este puternica, si dupa cum se vede d'in acestea semne de virtute, ce au datu romanii si cu acest'a ocaziune, generatiunea presinta este insufletita de sacrificarea pentru binele comunu. Acest'a virtute era ornamentulu vecurilor trecute, gloria si puterea marilor nostri stramosi, si ea ne da si asta-di asigurarea cea mai buna si sperantia cea mai firma in unu viitoriu mandru si gloriosu. Dece ceriulu, ca dupa atatea desastre, ce amu induratu pana acum in lips'a acestei virtuti, se vina acest'a erasi dominantia si se-si verse binecuvantările sale, se intre erasi in sinulu natiunii, in orasiile, satele si familiile nostre spre a poté deveni si noi erasi aceea ce au fostu o data strabunii nostri: o natiune mare, puternica, erasi un'a si nedespartita. — Cele lalte foi romane inca sunt rogata a reproduce acesta „multumita publica“ in colonele loro.

Baia-de-Crisiu 23. Fauru 1873.

Comitetulu reprezentantiei gim. d'in Bradu.

Nicolau Mihaltianu,

protopopu gr. or. si presied. comitetulu.

Oferte benevole

tramisse pentru intemeierea fondului scolei centrale gr. cath. romane d'in Lapusiu-ung.

Lista Nr. I. d'in anulu 1873. Prin staurintia Onorab. D. Laurentiu C a b'a parochu in Giurtelecu si v. prot. tractualu s'aru tramissu 7 fl. v. a. si anume: De la DD. Teodoru Szilagy parochu in Cosieiu, Gregoriu Moldovanu par. in Mineiu, Vasiliu Cudanu parochu in Orti'a de diosu, Alessandro Costea par. in Orti'a de susu, si Irin'a Budea economu in Cosieiu cate 1 fl. Ioanu Ciureasin adm. in Motisiu, Alessandro Barbulovicu possessore in Chilor'a, Leone Maioru adm. in Chilor'a si de la Dsa Laurentiu Cab'a parochu si v. prot. cate 50 cr.

Lista Nr. II. Prin P. On. D. Vasiliu Cass'a protopopu Reteagului s'aru tramissu 14 fl. 50 cr. v. a. si anume; De la Dsa 3 fl. Poporulu d'in Reteagu 2 fl. Comuna Negri-losci 1 fl. 50 cr. Ambrosiu Popu par. in Reteagu si Alessandro Suciu docentele de acolo de la unu cununatu d'in Reteagu, poporulu si docentele d'in Bati'a, Ioanu Giurgiu par. in Negri-losci, si de la duoi cununati fara de nume cate 1 fl. v. a. E de insemnatu, ca D. Protopopu a dispusu pentru venitoriu, ca pentru fia-care cununia se se platésca cate 1 fl. v. a. pentru fondulu scolei principale d'in Lapusiu-ung. frumosu si demnu de imitatu!

Lista Nr. III. Prin P. On. D. Alessandro Szilas protopopulu Bistritiei s'aru tramissu 7 fl. v. a. anume: De la DD. Vasiliu Popu subjude reg. Demetriu Popu capelanu castrensu c. r. apoi de la Dsa cate 2 fl. si de la D. Patriciu Barbu officialu judecialsu 1 fl.

Nota. *) Lista III. s'aru fostu tramisu in annulu trecut, inse banii n'aru ajunsu la man'a subscrisului, pentru aceea nu s'aru potutu publicat la tempulu seu d'in care incidentu sunt rogati toti acei-a prea on. domni, cari dora aru fi tramissu ce-va sumulitia la fondulu acestei scole si nu s'aru publicatu pana acum, se binevoiesca a reclamat pre callea postala seu a se adressat la subscrisulu, spre a li se poté dá deslucirile recerute si a poté ajunge in posesiunea baniloru tramisi. D'in balulu tienutu la 25. Fauru a. c. totu spre acestu scopu au intratu unu venitu curatu de 19 fl. 79 cr. v. a. — Summa acestoru offerte face 48 fl. 29 cr.

Lapusiu-ung. 16. Martiu 1873.

Demetriu Varna
v. prot. surog.

VARIETATI.

** (Responsulu lui Remusa t la circulariulu lui Castelar.)
Ministrulu de externe allu republice spaniole a tramissu unu circulariu la toti consulii spanioli din strainetate, prin care aduce la cunoscutia poteriloru straine nou'a forma de guvernare se s'a inauguratu in Spania. La acestu circulariu ministrulu de externe allu republice francese raspunde, ca guvernulu francesu nu privisce cu nepassare la celle ce se petrecu in Spania. Ellu doresce, ca Spania se se afle acum la finea revolutiuniloru si se ajunga a se bucura de pace si stabilitate, celle mai mari bunetati alle libertatii. Dorece apoi ca cortesii se dea tierrei una forma de guvernare regu-

... (Denumire.) Dlu Ionu Petru, avocatul în Cluj, este numit membru ordinariu la consiliul direcției de la instituțiile de docenți și doctore d'în Cluj.

... (Unu accident terribil.) Unu corresponsent d'în Smirna (Asia) comunică diariului „Gazette des étrangers” că de la 1 Fauru în coce acolo se observă repetite sguđuri de pamentu. Omenii, ce e dreptu, erau forte ingrigiti, cu tote acestea multora d'într'acești-a, curiositatea lor li adduse morte. Arangiandu-se adeca într'o s'era o reprezentatiune în cafana Kivoto, ca eră zidita, pre piloti, batuti în mare, poporul, neucugandu la iminentele pericolu, celu amenințat, grabi a satiface curiosității sale. Inse dupa inchialarea reprezentatiunii, punendu-se ilara libatiunile indatenate, ospetii sentira ore-si care sguđuire, cu tote acestea nu se departara. Urmă alta sguđuire si mai terribile, inse atunci neci o mantuire n'a mai fostu posibilu, că-ci întregu edificiu se confundă în mare d'impreuna cu 350 locuitori ai cetății. În deminția dillei armatorie, nu vedea altă decatu o multime de cadavre plutindu pre mare. Se pricepe, că spaim'a, dorerea si lamentatiunea celor remasi în vietia, a parinti-oru, neamuriloru, amiciloru nu se pote neci ntipui.

... (Despre Ignatiu Paoli) episcopulu rom. cat. d'în Bucuresci, de care vorbiram ta tempulu seu, aflamu în diariulu „Osten” d'în Viena urmatoriile: Ignatiu Paoli a petrecutu multu tempu în Viena pentru d'adduna bani spre redicarea unei biserice si a unui seminaru în Bucuresci. Inse societatea d'acici, se vede că tare puciu se interesedia de aceste edificări, că-ci persoane de inaltu rang, cari alta-data subscriu sute si mii florini, acum se indestulau a contribui câte 2 si 5 florini pentru lucrurile catolice d'în Bucuresci. Astfelu princess'a Metternich subscrise 5 fl. princess'a Braczenheim 2 fl. principele Liechtenstein 5 fl. etc. Numai bar. Rothschild straluce cu subscripțiune de 10 fl. Dlu baron, imbulditu de ocupatiuni, pote a cug. tatu, că vorb'a este despre edificarea vre-unui templu pentru frații sei jidani d'în Romania'a.

... (Reforma scolilor reali.) este imminente. Cursulu invetiaturilor va fi de 7. anii si în bugetulu ministeriului pre an. 1874. sunt dejă prevedute spesele ce se receru d'în cauz'a imultfritei claselor la scolele reali. — Spese desierte, am disu-o si dicenu că în locu de a intretien cu spese indoite si gimnasie si scole reali, ar fi multu mai bine a se adaptă câte-va gimnasie centrali astelu, ca acelle se aiba clase paralele pentru specificile studii reali, era studiile communi si gimnasistiloru si realistiloru, se se invatie impreuna în aceea-si clase gimnasiale, prin acestu modu s'ar inlesni invetiamentulu si s'ar crutiă spese ingreunatorie bugetulu — de altmintrea inca pururea golu — allu statulu.

... (Celestero n'a?) Dupa profundele si indelungatele studii, ce le-a facutu unu mare invetiatu d'în America „noua” nu este altu ce de cătu — sudorea lunii. Minunata sudore.

... (Cele cinci miliarde), ce plutesce Franci'a Prussiei în aur monetariu potu fi reprezentate prin unu cubu patratu de 4 metri 50. Valorea chilogramulu de aur monetariu fiindu de 3,100 franci. si densitatea adaosulu de $\frac{1}{10}$ aur si $\frac{1}{10}$ argintu, ce constitne monet'a franceza, fiindu 17.45, sunt usioru de verificatu aceste cifre. În casu candu cubulu aru fi de aur curatu, valorea chilogramulu aru fi de 3,444 franci, densitatea 19.20, si s'aru capat pentru cubu dimensiune mai inferiora. În argintu monetariu cubulu aru avé 13 metri 50 si în bronsu monetariu 38 metri 70. Punendu în fine alaturu unele langa atele, piesele de 20 franci necesare pentru formarea celor 5 miliarde, s'ar parveni de a se ocupă o suprafacia de 11 hectare 62 $\frac{1}{2}$ arie (6250 metre patrata), adeca mai multu de indoitulu suprafaciei a Palatulu Regale din Parisi, care nu ocupa pe deplin 5 hectare. Insi-randu-le unele dupe altele, s'aru trage o linie, a carei-a lungime ar atinge c'ir'a de 5,250 kilometre, fia 1313 lege, adeca mai multu de siesse ori, de cătu distanti'a de la Parisi la Marisili'a, urmandu callea drumulu de ferru. În acestu calculu se mai adauga inca unulu: Poporatiunea de pre suprafaciei pamentulu se valereza la 1,377 milioane individi. Dacă fiecare ar fi indetoratu se contribue, în parte drepta, la plat'a acestoru miliarde, atunci ar avé se platésca ce-va mai pucinu de cătu unu thaleru prussianu — cu 10 centime mai pucinu — adeca 3 franci 65 centime. Calculandu poporatiunea Francei de impreuna cu celele ei, la aceste intru, 40,000,000 locuitori si facundu repartitiune între ei pentru plat'a acestoru 5. miliarde, fia-care va avé se platésca 125 franci seu 33 $\frac{1}{2}$ thaleru prussiani.

... (Denumire.) Dlu Ionu Petru, avocatul în Cluj, este numit membru ordinariu la consiliul direcției de la instituțiile de docenți și doctore d'în Cluj.

... (Unu accident terribil.) Unu corresponsent d'în Smirna (Asia) comunică diariului „Gazette des étrangers” că de la 1 Fauru în coce acolo se observă repetite sguđuri de pamentu. Omenii, ce e dreptu, erau forte ingrigiti, cu tote acestea multora d'într'acești-a, curiositatea lor li adduse morte. Arangiandu-se adeca într'o s'era o reprezentatiune în cafana Kivoto, ca eră zidita, pre piloti, batuti în mare, poporul, neucugandu la iminentele pericolu, celu amenințat, grabi a satiface curiosității sale. Inse dupa inchialarea reprezentatiunii, punendu-se ilara libatiunile indatenate, ospetii sentira ore-si care sguđuire, cu tote acestea nu se departara. Urmă alta sguđuire si mai terribile, inse atunci neci o mantuire n'a mai fostu posibilu, că-ci întregu edificiu se confundă în mare d'impreuna cu 350 locuitori ai cetății. În deminția dillei armatorie, nu vedea altă decatu o multime de cadavre plutindu pre mare. Se pricepe, că spaim'a, dorerea si lamentatiunea celor remasi în vietia, a parinti-oru, neamuriloru, amiciloru nu se pote neci ntipui.

Austria. În 22 Marte fu distribuitu reportulu comisiunii pentru reforma electorale între membrii camerai boieriloru. Reportulu propune acceptarea neschimbata a proiectulu de lege, votatu de camera deputatiloru. Cinci membri ai comisiunii au fostu contra primirii acestui proiectu. Reportorul Lichtenfels, firesce, lauda si innaltia pana în alu trei-lea cerin reform'a electorale si dice la introducerea reportulu seu, că idee'a reformei electorale s'a probatu mai cu seama prin scol'a esperintiei. Dupa motivarea juridica a reportulu, D. Lichtenfels, trece apoi la cea polittica si constata inca, că allegerile indirecte nu dau addeverat'a reflesiune a opiniiloru si a sentimentiloru poporatiunii.

Italia. În camera Italiei la ordinea dillei assemene sunt desbatterile a supr'a bugetelor deosebitiloru ministri. Discussiunea este cam animata pentru că acolo, nu ca în Ungaria, ministrulu n'aru pre voi se urce dările de timbru etc. cari în cea mai mare parte appesa mai greu chiaru clasele mai serace ale poporatiunii; pre candu camera vedendu neincungiurata necesitate d'ajunge pana se pote si în tempu cătu se pote mai scurtu, la stabilitate si consolidare, este gat'a a se supune mai bucurosu grantatiloru numai de vre o duoi anii si astfelu a si ajunge scopulu, de cătu a sufferi si suspiciu unu lungu siru de anii, si totu-si a nu fi ajunsu altu ce, decatu lucru de diumatate. Camera voiesce se redice bugetulu ministerulu de resbellu cu 15 milioane; era ministrulu dechiara, că acest'a nu se pote fara urcarea dării de timbru, a materiloru de tiesutu, s. a. deci ceré că camera se-i conceda a face tote aceste a si apoi atunci n'are nimicu contra imultfritei bugetulu. Italia are lipsa de reforme radicale, mai cu seama cu privire la organizarea armatei, inse nu mai pucina trebuintia are si la redicarea bunei stări materiale interne, care de 23 anii în coce a sufferitu forte si sufere inca si asta-di. Italia deci, fara indoie are lipsa neincungiurata de unu guvern addeveratu italianu, patrioticu si nationale, că-ci aceste calități curate trebuie se contiena si onestitatea.

Romania. Siedintiele Adunării deputatiloru d'în Romania libera d'unu tempu în coce sunt agitate si discussiunea, în multe privintie, e forte interesanta, pentru că la ordinea dillei a fostu unu siru de obiecte, cari mai tote involvau în sine si intrebarea, deca suntemu romani seu ba. Votarea a supr'a toturor acestoru obiecte (legea de pressa, junctiunea calliloru ferrate cu Austria si, acum, banc'a fonciaria rom.) ni-a aretatu, că addeverat'a ma-

ritate a Adunării preste totu, totu-si e romana si numai pucini sunt, cari credu, că s'ierbindustrainiloru, foloasescu Romaniei libere; numai pucini sunt, cari tienu că actualulu guvern este celu mai patrioticu si nationale si celu mai innocente în cochetare cu strainii d'în tote anghurile. Nu este indoie, că această majoritate romanesca va fi cascigatu meritat'a stima si reconoscintia si a fratiloru d'în Romania incatenata.

La ordinea dillei este asta di desbatterea speciala a supr'a proiectulu despre infintiare banci fonciarie rom. nat. Discussiunea, ce se desvolta a supr'a acestui obiectu, nu numai în Adunare, ci si în d'ariile nationale si guvernamentale d'în Romania, este pre interesanta. Apretiarile si argumentatiunile, d'în punctu de vedere nationalu si patrioticu, mai alessu alle „Romanului,” sunt asi de curate, tari si motivate, încatu aru trebui se edifice pre fia care romanu, care n'a lassatu inca se se smulga d'în sinulu seu întregu sentiulu romanescu; era obiectiunile si espectoratiunile acestoru d'în urma ajungu a fi cu atātu mai palide, mai debile si fara temeiu, că-ci n'au tari'a si poterea opiniunii libere ce esse d'în anima si minte curata si sincera.

Soirea, că guvernulu totu în sessiunea presinta aru voi se puna d'în nou la ordinea dillei în Adunarea dep. proiectulu despre junctiunile calliloru ferrate cu Austria, degiă respinsu de Adunare, ne-a atinsu dorerosu. Eta ce dice „Romanulu” de la 20 Marte cu privire la acest'a: N'a fostu de ajunsu guvernulu că gramaditu la finele sesiunii tote cestiunile mai importante, spre a beneficiu de pre c'ir'a itare a, cu care se discuta si votedia ori ce la finele sesiunii; ni se assecura acum, că guvernulu aru fi în ajunulu d'a reveni cu proiectulu de junctiuni austriace respinsu de camera. Pentru acest'a se assecura, că n'aru fi pandindu de cătu momentulu, candu se va modifică majoritatea prin plecarea unui numeru orecare d'în deputatii cari au votatu pentru respingerea acelu junctiuni. Una asemene procedere aru fi d'în partea guvernulu mai multu de cătu unu actu de rea credintia, de despretiu pentru puterea legiuitoria, ci unu actu veditu de servilismu cătra guvernulu austriacu.

În adunarea gen. de la 16 Marte a. c. a consiliulu de administratiune a institut. de assecurat. „Dacia” s'a cetitu reportulu generale, d'în care se vede, că căscigulu curatu, ce resulta d'în operatiunile societății pana la finele lui Decemvre 1872, se urca la 389,589 lei noi si 40 bani. Cu privire la această societ. „Romanulu” dice: Avemu convingerea cea mai deplina, că marele successu alu societății „Dacia” va dă rodele cele mai salutare în tote ramurile economiei nationale. Aflamu, că această societate romana este în ajunu d'hai intinde operatiunile si în Transilvania.

Ispania. Scimu, că cestiunea stergerii sclaviei d'în provinciile Ispaniei au ocupatu multu pre de utatii Adunării nationale. Unii au fostu, ca sclavia se se sterga numai de cătu, era altii, temendu-se de nescu sguđuri, ce s'aru poté escă d'în o astfelu de schimbare repentina propuneau, că sclavia se se sterga cu încetulu si graduata. Acum'a cetimu, că legea despre redicarea sclaviei de pre insul'a Puerto-Rico sa schimbatu pre bazea emendamentulu, presintatu de dep. Garcia Ruiz. Legea dispune, că de la diu'a publicării aceste legi, sclavia se se considere stersa pre acesta insula. Emancipatii sunt obligati a intră inca 3 anii de dille în s'ierbitiu pre plata la fostii loru domni, seu la alte persoane seu la stat; era de drepturile politice se voru poté bucura numai la cinci anii dupa emancipatiune. Desdaunarea proprietatiloru cade numai în sarcina bugetulu de Puerto-Rico. Adunarea votă cu mare insufletire această lege în siedintia de la

22 Marte. Totu în această sied. Figueras, re'torsu la Madridu, dechiară a face cestiune de cabinetu d'în primirea propunerii d'a suspende siedint. Adunării nat. si a numi o comisiune de permanencia. Inse propunerea totu si se primu si comisiunea se compuse d'în membri d'hai toturor fractiuniloru în frunte cu presedintele Adunării.

Sciri electrice.

Constantiniana, 23. Marte. Principele Gorceacoff indrumă pre consululu rusescu a luă cătu se pote mai raru sub scutulu seu supusi turcesci si, si deca o face, numai cu coa mta stricta observare a formalitatiloru legiloru rusesci. Aceste dispositiuni se attribue aici ore-care importantia politica.

Carlovetiu, 23. Marte. Se assecura, că congressulu basericescu fara indoie se va convocă cu inceputulu lui Augustu Comitulu basericescu de la Versietiu fu dissolvatu de comia. reg.

Seraievo, 24. Marte. Vali Ethim pasia disolvă scupecinele serbesci, luă protocoalele si dechiară, că guvernulu va luă a supr'a sa dirigirea scoliloru poporale.

Petropole, 24. Marte. Diariile rusesci d'icu: că lucrurile pentru pregatirea expeditiunii contra Chivei s'au si finitu în districturile militare Caucasu, Orenburg si Turchestanu. Expeditiunea va poru în trei colonne de la tiermuri mare caspice. Cu inceputulu lui Mai tote trei colonne voru plecă concentrate catra confiniile Chivei.

Viena, 24. Marte. Nu preste multu tempu federalistii era voru tene aici una conferentia, la care afara de membrii cei vechi voru mai participă si duoi episcopi. Obiectulu consultatiunii, între altele, va fi si intrebarea, că opatiunea si catolicii ce tenuta se observe la viitoriele alegeri generale.

Constantiniana, 24. Marte. În 20 Marte generalulu rusescu Ignatief subscrise unu protocolu, prin care supusiloru russi se dă dreptulu a-si poté cumperă proprietati în Turcia.

Bucuresci, 24. Marte. Guvernulu urgedia în camera votarea proiectulu referitoriu la construcerea unui podu grandiosu de ferru preste Danubiu la cetatea Giurgiu.

Bursa de Viena de la 24. Martiu 1873.

5% metall.	71.70	Londra	109.
Impum. nat.	74.50	Argintu	107.60
Sorti d'în 1860	104.75	Galbeu	5.17
Act. de banca	985.—	Napoleon'or	8.71 $\frac{1}{2}$
Act. inst. creu.	341.75		

Propriet., edit. si red. respundiet. :

ALESSANDRU ROMANU

Sifilitic'a si impotentia, fia vechie seu de curundu nascute,

se voru trată dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Erust, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morburu se trateza a desse ori în modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unni resultatulu momentanu. Patientii vindecati în modulu acest'a voru cadé mai curundu seu mai tardu în morburile cele mai infricosiate, încatu inca în aducele betranetie voru avé, dorere, a sufferi greu de consecintiile acestei tratări usiore si superficiale Scutu contra acestoru felu de pericle ofera metodulu de tratere homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai că vindeca dorerile cele mai invecitate, ci effectulu lui este asi de binefactoriu, încatu nu lassa nice cea mai mica temere de urmări rele. Diet'a ce se va rescrie este simpla si usioru de t'ienutu.

(4—12)